

NECROLOGIA

Rafael Ballester i Castell

Aquest conegut historiador era nascut a la ciutat de Mallorca en 1872. Doctor en història guanyà la càtedra de geografia i història de l'Institut de Palència, passà després al de Girona i més tard al de Valladolid, fins que demanà la jubilació en 1929. Es retirà a Tarragona on morí el mes d'agost de 1931. Entre els seus treballs d'història i geografia —algun dels quals com el *Curso de Historia de España* (Girona 1921) fou traduït al francès, i altres obtingueren una gran difusió, com *Cito, Iniciación al estudio de la Historia* (Girona 1917, 2.ª ed.)— recordarem com particularment útils a la història de Catalunya els següents: *Fuentes narrativas de la Historia de España durante la Edad Media (417-1474)* (Palma 1908) i *Bibliografía de la Historia de España. Catálogo metódico y cronológico de las fuentes y obras principales relativas a la historia de España desde los orígenes hasta nuestros días* (Barcelona 1921). Rafael Ballester en els seus viatges d'estudi per diverses nacions estrangeres havia ampliat els seus forts coneixements en les ciències històriques i en l'art i s'havia atret l'amistat d'il·lustres personalitats de països diversos. Entre nosaltres ha deixat fermes simpaties guanyades, en bona part, pel seu tracte cavallerívol i afectuós. — R. D'A.-M.

Sebastià Puig i Puig

Natural de Vilanova i Geltrú, on va néixer el 20 de gener de 1866, morí a Barcelona el 27 de gener de 1931. Seguí la carrera eclesiàstica al Seminari conciliar de Barcelona i la de Filosofia i Lletres a la Universitat catalana. Es doctorà en 1888. Ultra diferents càrrecs i distincions inherents a la seva carrera sacerdotal, assolí en 1899 la dignitat de canonge de la Seu barcelonina.

Fortament inclinat vers els estudis històrics s'hi va dedicar de ple durant els darrers trenta anys de la seva vida. Objecte especial de les seves investigacions fou la història eclesiàstica, sobre tot de la diòcesi barcelonina i dels seus pastors. La conferència que en 1915 donà a l'Associació d'Eclesiàstics amb el títol de *El Episcopologio Barcinonense* és un esquema de la gran obra que anava preparant sobre aquest punt, i constitueix utilíssim recull de dades i indicacions bibliogràfiques, minuciosos fins a l'excés. Les seves publicacions de més envergadura —carreus importants d'aquell gran edifici que construïa— són dos volums considerables. El primer és el que duu per títol: *Pedro de Luna último papa de Aviñón (1387-1430)*, publicat en 1920, obra voluminosa que donà a conèixer una quantitat remarcable de documents inèdits sobre l'antipapa, copiats en gran part de l'Arxiu de la Catedral de Barcelona. L'obra es ressent de prolixitat, el caràcter exageradament apologètic del biografat li dona una impromta que la perjudica, els documents donats a conèixer no són suficientment aprofitats; tanmateix cal reconèixer l'esforç que representa l'ampla investigació digne de lloança que dugué a terme el canonge Puig, el qual, d'altra banda, donà un gran exemple des del lloc que ocupava donada la seva dignitat capitular. L'altre volum és l'*Episcopologio de la Sede Barcinonense* (1929), en què segueix el camí obert pel P. Aymerich, però amb noves aportacions de vàlua.

Altres treballs històrics foren: *Martin V. Su itinerario de Constanza a Roma (1417-1420)*, discurs d'entrada a l'Acadèmia de Bones Lletres (1930). Recordem encara que el Dr. Puig i Puig va publicar un volum sobre el poeta Cabanyes.

La clerecia catalana perdé amb la mort del nostre canonge un dels seus més il·lustres membres; ell ha deixat un llarg estel de simpatia creada amb moltes obres bones durant una operosa vida. — R. D'A.-M.

Artur Masriera i Colomer

Va néixer a Barcelona el 16 de juliol de 1860 i hi va morir el 16 d'octubre de 1929. La seva obra de polígraf és extensíssima. Estava dotat d'una forta formació humanística i les nostres lletres li deuen traduccions d'Esquil, Teòcrit, etc.; són nombrosos els seus treballs dedicats a diferents

branques de la literatura universal, fou un dels bons poetes de la Renaixença catalana als últims anys del segle passat; la seva erudició li va merèixer un lloc de responsabilitat en la confecció de l'Enciclopedia Universal Ilustrada («Enciclopedia Espasa»); fou fecunda així mateix la seva producció periodística en la premsa barcelonina escrita en llengua espanyola. A remarcar sobre tot les següents sèries d'articles publicats a *La Vanguardia*: en 1911 començà els *Estudios biográficos-bibliográficos-aneecdóticos sobre el Renacimiento literario catalán en el decenio de 1875 a 1885*; l'any següent les sèries de *Triunfantes y olvidados*; en 1913 *El catalanismo literario en las regiones*; i un any més tard, *De mi rebotica*. En 1915 va començar una altra sèrie sobre *Próceres catalanes de vieja estirpe* amb interessants biografies de prohoms catalans. Seguiren encara d'altres. Un recull dels articles publicats de 1919 a 1923 foren reunits en el volum *Los Buenos Barceloneses. Hombres, costumbres y anécdotas de la Barcelona ochocentista (1850-1870)* aparegut en 1924. En aquesta obra es fa palesa la seva erudició, la seva memòria prodigiosa, l'interès que sabia donar a l'anècdota, a la vida pintoresca del temps que narra, i l'habilitat de fer reviure els personatges de tota mena d'estaments que passen en el panorama de la Barcelona vuitcentista que és el seu llibre. Una cosa semblant podríem repetir d'altres volums del mateix caràcter que seguiren: *Oliendo a brea* (1926) sobre gent de mar i *Barcelona isabelina y revolucionaria*, obra pòstuma (1930). Una reconstitució del passat com En Masriera havia fet, sobre tot en allò que es refereix a la Barcelona del segle passat, sols era possible de part de qui ultra les qualitats que posseïa d'excel·lent narrador, conegués la producció de l'època referent a ella. La qual cosa havia aconseguit a força d'investigació i d'amor a l'obra que duia entre mans i que sempre li havia captivat l'atenció. Així no és estrany que per tema del seu discurs d'entrada a l'Acadèmia de Bones Lletres triés l'exposició de les *Fonts bibliográfiques de l'història y costums de la Barcelona vuitcentista* (1924). La seva lectura ens posa al davant horitzons més amples del que hom podria haver sospitat de primer antuvi. En Masriera escrigué encara algunes monografies locals. En un mot, la seva figura és d'un relleu ben visible dintre la renaixença catalana, sota diversos caires.

La bibliografia d'En Masriera es troba reunida en màxima part en la resposta del Sr. L. C. Viada i Lluch a l'esmentat discurs d'entrada: *Discursos llegits en la «Real Academia de Buenas Letras» de Barcelona en la solemniat recepció pública de D. Arthur Masriera el dia 8 de juny de 1924* (Barcelona, 1924) i en B. Bassegoda y Amigó, *El Polígraf N'Arthur Masriera y Colomer*, necrologia llegida el 27 d'abril de 1930 (*Bulleti de la mateixa Acadèmia*, XIV, 262-280). — R. D'A.-M.

Josep M.ª Roca i Heras

Nat a Barcelona l'any 1863, morí a la mateixa ciutat el dia 1 de maig de 1930. De les seves activitats com a polític, com a metge de prestigi, com a historiador, etc., ens pertoca ací remarcar-ne la darrera. Ferm patriota se sentí atret ben aviat pels estudis d'història de Catalunya. A ella consagrà obres ben estimables, basades en la documentació extreta dels nostres arxius, sobre tot el de la Corona d'Aragó i l'Històric de la Ciutat de Barcelona. Les seves recerques en aquests fons constituïren una de les ocupacions preferides, un descans després de les seves lluites en el camp de la política i un derivatiu de la seva actuació professional de metge. Perquè la major part de la seva producció científica és encaminada a il·lustrar la història de la medicina en les terres catalanes, i en aquest sentit l'obra del Dr. Roca representa un pas considerable en l'estudi del passat científic de Catalunya. D'entre els seus nombrosos llibres i articles esparços en diverses publicacions periòdiques de caràcter mèdic, històric, literari, recordarem els següents: *La Medicina catalana en temps del Rey Martí* (1914); *En Jaume Ramon Vila heraldista català de començaments del segle XVII* (discurs d'entrada a l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, 1918); *Ordinacions del Hospital general de la Santa Creu de Barcelona* (1920); *Mestre Guillem Collteller, metje dels Reys d'Aragó Pere III y Johan I* (1922); *Johan I y les supersticions* (1922); *Lo bressol del Hospital de Santa Creu* (1922); *Notes medicas històriques* (1923-1925); *L'Hospital mig-aval de Sant Macià* (1925); *L'Estudi General de Lleyda* (1927); *Més dades biogràfiques d'En Jaume Ramon Vila* (1927); *La Reyna Empordanesa* (Sibília de Fortià, 1928); *Johan I d'Aragó* (1929).

El Dr. Josep M.ª Roca, home dotat d'un gran do de gents, era tot un cavaller i un excel·lent amic. Els estudis històrics catalans perderen amb ell un dels seus més entusiastes adeptes. — R. D'A.-M.